

Examensarbete
15 högskolepoäng, grundnivå

Sociodynamik, en vägledningstaktik

Sociodynamic, a counselling tactics

Tobias Johannesson
Sara Svensson

Studie- och yrkesvägledarexamen 180hp
Datum för uppsattsseminarium: 2021-06-02

Examinator: Niklas Gustafson
Handledare: Elin Ennerberg

Sammanfattning

Målgruppen unga som varken arbetar eller studerar är heterogen med olika behov och risken att hamna i tidigt utanförskap samt svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden är centralt för målgruppen. Flera av Sveriges kommuner behöver utveckla arbetet med att erbjuda individanpassade insatser. Via gemensamma aktiviteter är vår tes att mening och hopp om framtiden kan formuleras vilket kan motverka utanförskapet och över tid förstärka målgruppens position på arbetsmarknaden. Därför intresserar sig vår undersökning för hur gemensamma aktiviteter har konstruerats och använts. Syftet med undersökningen är att ta reda på hur yrkesverksamma inom det kommunala aktivitetsansvaret använder sig av gemensamma aktiviteter i arbetet med unga vuxna som varken arbetar eller studerar. I undersökningen vill vi också ta reda på hur aktiviteterna konstrueras samt vad de yrkesverksamma upplever att aktiviteterna bidrar till för målgruppen. Frågeställningarna är:

- Hur konstrueras och används gemensamma aktiviteter inom det kommunala aktivitetsansvaret (KAA)?
- Hur resonerar yrkesverksamma inom det kommunala aktivitetsansvaret kring aktiviteterna och resultatet som dessa kan ge?

Sex semistrukturerade intervjuer har genomförts med yrkesverksamma inom KAA och resultatet analyseras utifrån SocioDynamisk vägledningsteori med begreppen *samkonstruktion*, *livsplanerande* och *perspektivvidgande* som utgångspunkt. Resultatets huvuddrag är att yrkesverksamma arbetar flexibelt utifrån individen och att människans självbestämmande värdesätts. Samkonstruktion finns men är ej centralt i kommunerna. Aktiviteterna konstrueras för att tillgodose de behov som identifierats hos målgruppen. I kommunerna är vägledningen en process med liknande inslag.

Nyckelord: gemensamma aktiviteter, individanpassning, kommunala aktivitetsansvaret, samkonstruktion, studie- och yrkesvägledning

Förord

Vi vill rikta ett stort tack till våra informanter som tagit sig tid att hjälpa oss. Utan er hade inte denna studien varit möjlig att genomföra. Vi vill också tacka vår handledare Elin Ennerberg för att du utmanat och guidat oss i rätt riktning under arbetets gång. Sist men inte minst vill vi tacka varandra för ett gott samarbete och önska varandra och alla andra kämpar i klassen ett stort lycka till som nyexaminerade studie- och yrkesvägledare.

Arbetsfördelning

Arbetet har författats tillsammans. Vi har löpande delat upp textförfattandet i avsnitt och redigerat varandras utkast med jämn fördelning. Vi tar gemensamt ansvar för den skrivna texten.

Innehållsförteckning

Inledning	7
Problemformulering	8
Syfte och frågeställningar	10
Disposition	10
Tidigare forskning	12
Att utveckla karriärförmågor	12
Lyckad gemensam aktivitet & kontext	13
Uvas hälsa och välbefinnande	14
Sammanfattning	15
Teoretisk utgångspunkt	16
Sociodynamisk vägledning	16
Kombinera verktyg och drag för att skapa strategier	17
Generell SocioDynamisk vägledningsstrategi	18
Personliga projekt	19
Empatisk respons (attunement)	19
Gruppvägledning och annat socialt stöd	19
Guidat deltagarskap/mentorskap/nätverkande	20
Sammanfattning	20
Metod	22
Metodval och metoddiskussion	22
Urval av undersökningsenheter	23
Datainsamling	24
Analysform	25
Etiska ställningstaganden	25
Resultat och analys	27
Att använda gemensamma aktiviteter	27
Att konstruera gemensamma aktiviteter	29
Incitament som en del i konstruktionen	33
Hur resonerar yrkesverksamma om aktiviteterna och resultat som dessa kan ge?	35

Sammanfattning av resultat och analys	37
Diskussion	39
Resultatdiskussion	39
Metoddiskussion	40
Teoridiskussion	41
Vägledningens professionella verksamhet och förslag på fortsatt forskning	42
Referenslista	44
Bilaga 1. Samtyckesblankett	46
Bilaga 2. Intervjuguide	47

Inledning

Under utbildningen har vi stött på målgruppen unga som varken arbetar eller studerar (uvas) och mött dessa ungdomar som av olika anledningar inte fullföljt sin gymnasieutbildning. Forte (2020, 18) definierar Uvas som en heterogen grupp då det finns olika anledningar till att de varken arbetar eller studerar. Författarna menar att gruppen består av de som avstår från arbete eller studier för att exempelvis resa, medan vissa är sjuka, har någon form av funktionsnedsättning eller svårigheter med skolan (ibid).

Kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar innebär att en hemkommun ska hållas informerad under det löpandet året om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta som: 1. inte har fyllt 20 år, 2. har fullgjort sin skolplikt eller har blivit folkbokförda i landet vid en tidpunkt då de inte har skolplikt, 3. inte genomför utbildning i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning, 4. inte har en gymnasieexamen, 5. inte har ett gymnasiesärskolebevis, och 6. inte har fullföljt utbildning som motsvarar gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan med godkänt resultat. Hemkommunen ska erbjuda ungdomarna lämpliga individuella åtgärder och dessa ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning, alternativt annan lämplig individuell åtgärd (SFS 2010:800, 29 kap. 9 §).

Vi har identifierat svårigheter i att nå ut till målgruppen under våra VFU-perioder och vi har funderat på hur detta hindret skulle kunna hanteras. Ett begrepp som vi upptäckte var *gemensamma aktiviteter* och som också blev startskottet till den här studien. Undersökningen använder gemensamma aktiviteter som ett brett begrepp. Det syftar till att beskriva aktiviteter som utförs i grupp med flera deltagare eller den gemensamma processen mellan yrkesverksam och en sökande. Utifrån studiens empiri formar vi begreppet, men syftet med aktiviteterna bör vara att använda den gemensamma kunskapen och kreativiteten för att identifiera och arbeta mot mål som känns meningsfulla för individen.

Problemformulering

Statens offentliga utredningar (SOU 2018:11, 12) hävdar att det saknas information om vad omkring en tredjedel av målgruppen unga som varken arbetar eller studerar sysselsätter sig med. Många kommuner har bättre system än tidigare för registrering och inrapportering av unga inom aktivitetsansvaret. Det används fler sökvägar för att nå målgruppen och det erbjuds fler insatser för att motivera dem tillbaka till studier. Trots detta konstateras att det finns mycket arbete kvar för att uppnå tillräckligt god kvalitet inom kommunernas aktivitetsansvar (ibid., 13-14). Målgruppen unga som varken arbetar eller studerar är heterogen med olika behov. Arbetet blir därför komplext och omfattande då det ska vara individanpassat, ofta samordnat och genomföras med hög kvalitet. Vidare upplever många kommuner det svårt att skapa individanpassade åtgärder eftersom det krävs möjligheter att kunna erbjuda insatser från kommunernas olika förvaltningar, men också samarbete med andra. Kommunerna upplever även det svårt att motivera målgruppen tillbaka till studier då många av ungdomarna hellre vill arbeta eller praktisera (ibid., 14).

Skolinspektionens kvalitetsgranskning av kommuners aktivitetsansvar redogör för risken att hamna i tidigt utanförskap och svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden för de som inte har fullföljt sin gymnasieutbildning. Därför menar de att det är viktigt att hjälpa dessa ungdomar, för både deras och samhällets skull.

En tidigare granskning som Skolinspektionen genomfört bekräftar vad Statens offentliga utredningar kommit fram till då det framgick att många kommuner inte kontaktade de ungdomar som omfattas av KAA samt att de behövde bli bättre på att möta ungdomarnas individuella behov. Det sågs även svårigheter i kommunernas samverkan mellan förvaltningar och andra aktörer som hindrar deras arbete (Skolinspektionen 2018, 5). Vidare konstaterar Skolinspektionen att arbetet har förbättrats sedan den tidigare kvalitetsgranskningen. Dock finns det fortfarande svagheter i arbetet som behöver utvecklas. Det saknas i många kommuner rutiner för att identifiera och ta kontakt med ungdomar som omfattas av KAA. I vissa fall blir ungdomar inte kontaktade alls (ibid., 6). Många kommuner behöver utveckla arbetet med att erbjuda individanpassade insatser (ibid., 7). Slutligen visas det brister i en tydlig styrning av aktivitetsansvaret i många kommuner. Detta påverkar i sin tur förutsättningarna för en god struktur i arbetet (ibid., 8).

Skolinspektionen (ibid.) visar genom en bild möjliga arbetssätt för det kommunala aktivitetsansvaret som de anser har positiva effekter. Bilden visar tre steg där det första steget handlar om att ta kontakt med ungdomen så fort som möjligt och inte lägga allt ansvar på honom eller henne. Det andra steget handlar om att erbjuda ungdomen olika typer av insatser, såsom gymnasiet, anpassad studiegång, andra studier, motiverande samtal, aktiviteter, praktik eller arbete. Det tredje och sista steget handlar om att följa upp ungdomen. Har individen kommit till studier eller arbete? Behövs ytterligare insatser? etc. Se figur 1:

Figur 1: Möjliga arbetssätt - positiva exempel (Skolinspektionen 2018, 8)

Syfte och frågeställningar

Som nämnts om Skolinspektionens kvalitetsgranskning behöver många kommuner utveckla arbetet med att erbjuda individanpassade insatser (Skolinspektion 2018, 7). Via gemensamma aktiviteter är vår tes att mening och hopp om framtiden kan formuleras, genom att den sökande kan se de resurser hen besitter som värdefulla. Av den anledningen intresserar sig den här undersökningen för exempel på hur gemensamma aktiviteter har konstruerats och genomförts inom ramen för det kommunala aktivitetsansvaret.

Syftet med undersökningen är att genom kvalitativa intervjuer ta reda på hur yrkesverksamma inom KAA använder gemensamma aktiviteter i arbetet med unga som varken arbetar eller studerar. Undersökningen vill också ta reda på hur aktiviteterna konstrueras samt vad de yrkesverksamma upplever att aktiviteterna bidrar till för målgruppen.

Studien utgår ifrån följande frågeställningar:

- Hur konstrueras och används gemensamma aktiviteter inom det kommunala aktivitetsansvaret?
- Hur resonerar yrkesverksamma inom det kommunala aktivitetsansvaret kring aktiviteterna och resultatet som dessa kan ge?

Disposition

I kapitel 1 introduceras ämnet till arbetet följt av en motivering till val av ämne samt syfte och frågeställningar. Vidare till kapitel 2 där det redogörs för den tidigare forskningen som valts ut inom ämnesområdet. Här presenteras forskning om målgruppen, forskning om målgruppen i avseendet hälsa och välbefinnande, forskning om att utveckla karriärförmågor, exempel på gemensamma aktiviteter och vägledning i olika kontexter. I kapitel 3 presenteras den teoretiska utgångspunkten som arbetet använder för att analysera

den insamlade empirin och i kapitel 4 redogör vi för vårt val av metod samt tillvägagångssätt. I kapitel 5 presenteras och analyseras den insamlade empirin och därefter följer kapitel 6 där vi diskuterar våra resultat, vårt tillvägagångssätt, ger förslag på framtida forskning och reflekterar över vad forskningen spelar för roll för Studie- och yrkesvägledarens professionella verksamhet.

Tidigare forskning

Att utveckla karriärförmågor

Prince Trust Team Programme är en etablerad hjälpverksamhet i Storbritannien som fokuserar på att stödja unga människor som är arbetslösa, som har problem med skolan eller på något sätt har svårt med övergången till vuxenlivet. Under de tolv veckor som programmet pågår tar deltagare del av utomhusaktiviteter, gemenskapsprojekt, praktik, föreläsningar etcetera. Det är ett individfokuserat program som inte utvärderas utifrån ekonomiska resultat utan erbjuder individuellt anpassat stöd för att under 12 veckor stödja deltagare i att identifiera sina livskarriärs mål (Robertson 2018, 754-755).

Robertsons studie undersöker erfarenheterna utifrån 14 deltagare i programmet i form av en kvalitativ intervjustudie (Robertson 2018, 755). Bland erfarenheter om programmet lyfts tre teman som särskilt relevanta: Att vara en del av en *grupp* var en viktig och positiv del av programmet. Gruppen var präglad av mångfald och det var en utmaning i början, särskilt för de som tidigare varit socialt isolerade, men med hjälp av delade erfarenheter kunde de komma över den initiala obekvämligheten (Robertson 2018, 757).

Att överkomma rädsla var även det en viktig del av programmet. Det initierades nya erfarenheter som kunde tas emot med obehag och ångest. Det var exempelvis tidigare okända aktiviteter, vissa som innefattade att man behövde stå pall med något som var jobbigt för en, till exempel höjdrädsla. Genom att kunna gå igenom detta med sina nyfunna vänner verkade det som att deltagarna såg bevis på att de var kapabla till att möta och utmana sina känslor. Det var flera andra aktiviteter som syftade till att stödja dem utanför sin bekvämlighetszon, för vissa innebar det att prata inför grupp och då var det det man gjorde (Robertson 2018, 757-758)

Studien visar också att deltagarna har en känsla av meningsfulla minnen som de tar med sig från programmet (Robertson 2018, 759). Genom att kunna skapa och jobba mot

specifika mål, att få utrymme att tala för sig själv och att kunna knyta vänskapsband verkar ha varit meningsfullt för deltagarna. De lyfter ofta att de har mer tro på sig själv än innan, de har utvecklat eller fått tillbaka en känsla av riktning i livet och de har en förväntan på fortsatta sociala relationer (Robertson 2018, 759).

Lyckad gemensam aktivitet & kontext

Ett exempel på en lyckad gemensam aktivitet finns i Socci, Santini & Baschieras vetenskapliga artikel från 2020. Där möter äldre entreprenörer (55+) unga vuxna som varken jobbar eller studerar (18-29) i tre olika länder. Det handlade om att skapa en sorts mentorskap med syfte att öka de unga vuxnas entreprenörskap. Resultatet visar att de unga vuxna fick ökat entreprenörskap av den gemensamma aktiviteten samtidigt som de äldre entreprenörerna lärde sig och ökade sina mentorskompetenser (Socci, Santini & Baschiera 2020, 97).

Men det kan också handla om att röra sig i nya kontexter. När Thomsen, Skovhus och Buhl diskuterar kontextbegreppet inom vägledning benämns sådan vägledning som är på sällan förekommande platser. Fokus ligger på att kontexten är en plats men även människorna på platsen och deras relation till varandra (2015, 158). Den gemensamma uppfattningen är att människorna i kontexten är en gemenskap i den sociala praktik de driver. Genom vägledning på individens villkor kan kontexten vara nära människors vardag som kan ha betydelse i att individen känner sig erkänd samt förstärka dennes värde. Det kan också stärka såväl individen som gruppens självbild (2015, 167). Genom att vägledaren rör sig på nya platser och gemenskaper skapas flera möjligheter. Bland annat kan vägledningen ske spontant baserat på de frågor som dyker upp men vägledaren kan även använda liknande problem och frågor för att koppla samman deltagare, vilket skapar möjligheter till vägledning i det gemensamma samtalandet (Thomsen, Skovhus & Buhl 2015, 169).

Uvas hälsa och välbefinnande

Lögberg, Nilsson och Kostenius (2017, 1) inleder sin artikel med att ohälsan hos svenska ungdomar har ökat och menar att det behövs mer uppmärksamhet och kompetens angående hälsofrämjande effekter. Den psykiska ohälsan är markant bland ungdomar och många ungdomar varken arbetar eller studerar trots att sysselsättning har stor påverkan för en god hälsa (ibid). För att kunna öka ungdomars välmående menar författarna att hälsan behöver förstås och definieras (ibid., 2). De menar att den är något som skapas och möjliggörs i ett socialt och kulturellt sammanhang och handlar om förmågan att förstå, hantera och uppleva meningsfullhet i olika livssituationer (ibid).

Författarnas syfte var att undersöka hur unga människor i Sverige, som varken arbetar eller studerar, upplever livserfarenheter i förhållande till hälsa och välbefinnande (ibid). För att få svar på deras frågor gjordes en kvalitativ undersökning med intervjuer där 16 arbetslösa i åldrarna 16-20 år fick beskriva sitt liv i vid bemärkelse samt reflektera över situationer relaterade till deras hälsa och välbefinnande (ibid).

I resultatet framkommer det att många av de intervjuade ungdomarna kämpar med olika svårigheter i form av förluster, droger och svek (ibid., 4-5). Vidare framförs det att dessa ungdomar mår bra av stöttning och att göra saker som känns meningsfulla och bekanta (ibid., 6). Resultatet visar även att befinna sig i en ny livssituation och att ifrågasätta det som tagits för givet har lett till en nyorientering i ungdomarnas liv (ibid., 7-8).

Undersökningen stödjer vår studie främst genom att vi undersöker samma målgrupp samt att resultatet visar flera viktiga beståndsdelar såsom meningsfullhet och stöttning, som är betydelsefulla för vår analys.

Sammanfattning

Ohälsan hos svenska ungdomar har ökat, och det behövs mer uppmärksamhet och kompetens på hälsofrämjande effekter. Den tidigare forskningen visar att ungdomar mår bättre av stöttning och att göra saker som känns meningsfullt och bekant. Hälsa är i den här definitionen något som skapas och möjliggörs i ett socialt och kulturellt sammanhang och handlar om förmågan att förstå, hantera och uppleva meningsfullhet i olika livssituationer. Att använda gemensamma aktiviteter har visat sig vara givande för personer genom att det gav dessa grupptillhörighet, stöd i att hantera rädslor och meningsfullhet. Vidare visar den tidigare forskningen att det kan vara utvecklande både för yrkesverksam och sökande att möta ungdomarna på deras egna villkor. Det finns en mångfald i begreppet gemensamma aktiviteter som öppnar för delaktighet och samkonstruerande processer. Det finns flera fördelar med att ha kontexten i åtanke när man arbetar med målgruppen. Dels kan man genom vägledning på individens villkor vara nära människors vardag, vilket kan ge individen känslan av erkännande samtidigt som det förstärker dennes värde. Det gör att vägledningen kan ske spontant baserat på de konversationer och frågor som dyker upp, men vägledaren kan också skapa och hitta vägledning i det gemensamma samtalandet.

Teoretisk utgångspunkt

I detta avsnitt presenteras den teorin som vi anser är mest relevant för detta arbete. Först kommer en redogörelse av teorin följt av olika strategier som anses mest relevanta för vår undersökning.

Sociodynamisk vägledning

En teoretisk utgångspunkt i undersökningen är Vance Peavys *sociodynamic counselling: a practical approach to meaning making* (2010). Enligt honom är den sociodynamiska vägledningsprocessen en lärprocess i flera steg. Sociodynamiken kan ses som en process av samkonstruktion, det vill säga att tonvikten läggs på samarbete. Också en process av livsplanerande samt en process som syftar till att stödja på vägen till att vidga perspektiven inom val och väljande och ens kapaciteter och möjligheter. Genom den här processen kan man slutligen nå ett mål: personlig frihet (Peavy 2010, 2). För att skapa möjlighet för detta behöver vägledaren klara av att hjälpa andra utan att blanda sig i, vara respektlös mot, eller förringa självidentiteten hos den andre. Istället ska vägledaren bekräfta och stärka den andres kapacitet att tänka, känna och agera enligt sin egen vilja (Peavy 2010, 3). I sitt hjälpande skiljer sig Sociodynamisk vägledning från flera andra modeller i att den inte letar efter fel i individen eller hens attityd utan istället intresserar sig för dynamiken i relationer och kontexter och att tänka och känna på saker och ting ur olika perspektiv (Peavy 2010, 7).

Sociodynamisk vägledning är designad för att hjälpa människor se sina prestationer, personliga styrkor och potentialer. Vägledaren ska stödja den sökande att navigera i hur denne kan utveckla sina kapaciteter för att med hjälp av utvecklad kännedom kring vilka val, förmågor och mål som är av värde för individen, ta sig framåt. Det är viktigt att tänka

på och arbeta med kontexten för att skapa en gemenskapskänsla och samkonstruktion mellan både den sociala och den personliga verkligheten. Peavy menar även att vägledaren ska använda hur den sökande beskriver mening och erfarenheter som den främsta källan till motivation. Idéer, perspektiv och mening är det som främst påverkar våra handlingar samtidigt som det formar hur vi medlar och kommunicerar med andra (Peavy 2010, 6).

Kombinera verktyg och drag för att skapa strategier

Peavy använder metaforen “vägledning som ett spel” och menar att det antyder: 1) “spelare” (vägledare och sökande); 2) “drag” (till exempel lyssnande eller kartläggande) och 3) verktyg (vad vägledaren använder för att göra sitt drag, exempelvis kan att ställa en fråga vara ett verktyg för att få reda på ett svar). Ett drag kan användas i kombination med olika verktyg beroende på vad vägledarens syfte är. Om syftet är att inkludera den sökande skulle möjliga verktyg att använda kunna vara att agera inbjudande genom att använda gemensamma aktiviteter eller liknande (Peavy 2010, 47).

Det är viktigt att poängtera att målet med vägledningsspelet inte är att vinna. Målet är att skapa något tillsammans i den sökande. Med tanke på det kan målet se annorlunda ut för olika personer. För en person kan det handla om att skapa en tydligare förståelse av sig själv och sina mål eller att kunna formulera sina tidigare erfarenheter. Det skulle även kunna vara att skapa initiativ till att utveckla sin kapacitet inom något fält, eller att se lösningar och bygga självkänsla. Ett annat mål värt att nämna skulle kunna vara att öka sin kapacitet att medverka i aktiviteter av social karaktär (Peavy 2010, 48).

För att lyckas få en logik som anpassar sig efter den verklighet vägledare och sökande möter i individens livsutrymme (på engelska life-space) behöver vägledaren använda sina ord och andra verktyg för att göra drag som kan leta efter samband och få saker att hänga ihop och därför finns det inte ett arbetssätt som behöver följas till punkt och pricka (Peavy 2010, 49). I de principer som presenterats är det tydligt att spontanitet och experimenterande är viktigt och att vägledaren ska vara förberedd på att uppfinna och modifiera vägledningsstrategier beroende på vilka personer som befinner sig i varje sammanhang. De strategier som presenteras av författaren ska ses som vägledande och

stimulera kreativiteten i vägledaren och ska därför inte ses som en slutgiltig form av vägledning (Peavy 2010, 51).

Det betonas att sociodynamiken syftar till att beskriva de idéer som ligger till grund för perspektivet. Genom att beskriva detta hoppas Peavy kunna skapa ett nytt arbetssätt för vägledning som andra vägledare kan anta. Förhoppningen är att detta kan användas till att utveckla och testa nya sätt av icke-språkliga aktiviteter som kan visa sig vara till hjälp för människor att lösa praktiska problem i sina liv (Peavy 2010, 6). Författaren menar att det sociodynamiska perspektivet säger: "Here is another way. Try thinking in this way and see what doing so will do for you" (Peavy 2010, 6).

Det finns dock ett flertal olika strategier för SocioDynamisk vägledning som presenteras varav vi valt att redogöra för de som anses relevanta för vår undersökning:

Generell SocioDynamisk vägledningsstrategi

Strategin är baserad på tre antaganden: 1) Ens sociala fält begränsar och möjliggör beroende på dess utformning. 2) Individer är självskapande och samskapande genom interaktioner med andra samt den kontext de befinner sig i. 3) De flesta lösningar är tillfälliga, liksom de flesta problem. Lösningar är samskapande och optimala när de utgår från de resurser och kapaciteter som den sökande besitter. 4) Genom att använda idéer, erfarenheter, information och dialog kan människor konstruera och omkonstruera sina perspektiv för att på så sätt hitta nya och effektiva vägar till handling.

Alltså går strategin ut på att vara flexibel och kombinera de resurser som vägledare och sökande besitter till ett gemensamt försök till att skapa hållbara lösningar som upplevs meningsfulla för den sökande (Peavy 2010, 52).

Personliga projekt

Det SocioDynamiska perspektivet insisterar på att vägledaren ska hjälpa den sökande att engagera sig i meningsfulla, personliga aktivitetsprojekt. Peavy menar att det innebär att

projektet ska stärka ens kapacitet och identitet och i den meningen kan det egentligen vara vad som helst, men termen projekt ger en anvisning om att aktiviteten ska producera något eller uppnå ett eftersträvansvärt mål. När vägledare och sökande ska samkonstruera ett personligt aktivitetsprojekt är det viktigt att främja en attityd av att våga testa, lära sig och göra om, istället för att se det som misstag och misslyckanden (Peavy 2010, 87).

Empatisk respons (attunement)

Vägledaren behöver se den sökande som en aktiv, kreativ person som är kapabel till att tänka och utforska. Genom det kan vägledaren, genom empatiskt lyssnande tydliggöra och fördjupa hur den sökande beskriver sina erfarenheter av livet vilket kan leda till nya insikter och en djupare förståelse får sina styrkor och svagheter. En viktig del av detta är att det kan leda till att den sökande ser relationen med vägledaren som en samarbetspartner i processen (Peavy 2010, 103). Att ge en annan erfarenhet av att på riktigt bli förstådd utan risk för kritik är att erbjuda en av de mest fundamentala förutsättningarna till lärande. Det gör att den sökande får stöd i att använda sin intuitiva förståelse och reaktioner till situationen, med alla dess möjligheter (Peavy 2010, 104).

Gruppvägledning och annat socialt stöd

En stor del av lärande sker genom sociala relationer. Gruppvägledning kan ge möjlighet för deltagare att utveckla sina kapaciteter och omvärdera sina perspektiv. Konstruktivistiskt lärande i grupp baseras på deltagande i problemlösning och kritiskt tänkande i en aktivitet som de finner relevant och engagerande. Genom detta konstrueras deras egna kunskap genom att testa idéer och förhållningssätt baserat på den gemensamma kunskap och erfarenhet gruppen delar (Peavy 2010, 107).

Guidat deltagarskap/mentorskap/nätverkande

Guidat deltagarskap kan exemplifieras genom att två personer engagerade i en gemensam aktivitet observerar varandras handlingar och koordinerar sina handlingar för att uppnå ett gemensamt syfte (Peavy 2010, 108). På en praktikplats kommer lärlingen aktivt lära sig från en annan med mer erfarenhet. Genom att observera, imitera och aktivt appropriera det som handledaren gör utvecklar lärlingen sin kapacitet och kunskap (108).

Mentorskap är också ett exempel på guidat deltagarskap. Det är en social relation där den ene försöker aktivt lära av den andre genom observationer och kommunikation. Mentorn måste inte instruera den andre, utan använder sig istället av diskussioner och att vara en förebild i gemensamma aktiviteter (Peavy 2010, 108).

Nätverk kan ha flera funktioner, men generellt är det främst informativt eller social stöttning. När arbetsplatser och institutioner förlitar sig mer och mer på nätverkande är det en god ide för vägledare att stödja sökande i att lära sig hur man aktivt deltar i nätverk (Peavy 2010, 109).

Sammanfattning

Peavy presenterar den SocioDynamiska vägledningsprocessen som en lärprocess i flera delar. Processen i sin helhet innehåller samkonstruktion och livsplanerande så väl som stöd till att utforska alternativ och möjligheter inom val och väljande samt att vidga sina perspektiv om sina egna kapaciteter och möjligheter. Författaren använder metaforen "vägledning som ett spel" och menar att målet med vägledningsspelet inte är att vinna utan att skapa något tillsammans i den sökande. Därav är målet med spelet alltid individuellt. Det innebär att vägledaren måste möta den sökande i hans livsutrymme för att skapa en logik. Peavy menar att logiken skapas genom att vägledaren gör drag i "vägledningsspelet", drag som letar efter samband vilka i sin tur kan få saker och ting att hänga ihop. Eftersom målet är olika för alla finns det inte ett givet arbetssätt utan spontanitet och experimenterande är viktigt. Vägledaren ska vara förberedd på att uppfinna och modifiera vägledningsstrategier beroende på personer och sammanhang. Den här synen på vägledning

är passande i arbetet med en heterogen målgrupp med tanke på sin anpassningsbarhet samt de två antaganden som teorin vilar på: 1) Att människan är självskapande och 2) all form av hjälpande är kulturellt definierat. Innebörden är att det som fungerar i en kontext kanske inte fungerar i en annan. Därför måste vägledaren anpassa sig till den kulturella kontext där vägledningen tar sin plats (Peavy 2010, 51).

Metod

I detta kapitel presenteras och diskuteras studiens metodologiska överväganden i form av metodval, urval av undersökningsenheter, datainsamling, analysform samt etiska ställningstaganden.

Metodval och metoddiskussion

Tillvägagångssättet som den här undersökningen använder för att besvara frågeställningarna är en kvalitativ metod. Undersökningen ville ta reda på hur aktiviteter används inom det kommunala aktivitetsansvaret och vilka egenskaper som kännetecknade en lyckad aktivitet. För att svara på detta lämpade sig en kvalitativ metod eftersom det kan skapa en helhetsförståelse av undersökningsområdet (Larsen 2009, 23).

Eftersom undersökningen också sökte svar på hur yrkesverksamma resonerar kring aktiviteterna, kan det argumenteras för att en kvantitativ metod hade kunnat vara applicerbar (Larsen 2009, 23). Vi gjorde därför en avvägning utifrån att vi ville förstå och kunna tolka yrkesverksammas attityder kring konstruerandet och genomförandet av aktiviteter. Avvägningen gjordes till fördel för den kvalitativa metoden med tanke på svårigheterna som kan uppstå när en skapar frågeformulär utan att ha tidigare kunskap med sig (Larsen 2009, 27). Eftersom en intervjustudie ger möjligheten att kunna ställa följdfrågor och följa upp vissa trådar har den kvalitativa metoden bidragit till att vi kunnat skapa mer information än vad som vore möjligt via ett frågeformulär.

De intervjuade har kunnat prata fritt utifrån vissa premisser och vi har kunnat be om förklaringar vilket är fördelar för vår valda metod. Dock har det skapat stora volymer data som blev tidskrävande att behandla (Larsen 2009, 27). Med tanke på vårt problem och våra

frågeställningar upplevde vi ändå det som att en kvalitativ metod var tillförlitlig för att söka svar på de frågor vi ställt.

Urval av undersökningsenheter

I studien genomfördes sex intervjuer med yrkesverksamma inom det kommunala aktivitetsansvaret. Urvalet är inte begränsat av att det måste vara behöriga studie- och yrkesvägledare, därför har vi inte undersökt vilken utbildning de yrkesverksamma har. Alla informanter har valts från olika arbetsplatser runt om i landet. När vi sökte efter informanter letade vi efter dem som på något sätt arbetar med unga som varken arbetar eller studerar. Eftersom att vi visste sedan tidigare att de som arbetar inom det kommunala aktivitetsansvaret arbetar med målgruppen unga som varken arbetar eller studerar, var det inte svårt att lokalisera tänkbara informanter.

Inför intervjuerna använde vi oss av godtyckligt urval. Enligt Larsen (2018, 125) innebär det att forskaren själv väljer ut informanter utifrån sin bedömning av hur typiska de är för studien utefter till exempel kön, ålder, utbildning och bostadsort. Vi lade däremot ingen tyngd vid kriterier såsom kön, ålder eller bostadsort. För att vi skulle kunna svara på våra frågeställningar letade vi efter informanter som arbetar inom det kommunala aktivitetsansvaret då de på olika sätt arbetar med unga som varken arbetar eller studerar.

För att hitta informanter använde vi oss dels av telefon- och mailkontakt. Vi la även ut ett meddelande på facebook där vi öppet sökte efter informanter utefter de kriterier vi hade. På så sätt fick vi tag i en av informanterna. Vidare fick vi även kontakt med en informant efter att en person i vårt kontaktnät gav oss denne som tips. Detta kallar Larsen (ibid.) för snöbollsmetoden, som innebär att forskaren tar kontakt med personer som kan antas veta mycket om det aktuella ämnet och som i sin tur kan informera om andra personer som kan tänkas vara av intresse för studien.

Sammantaget bestod urvalet av fyra kvinnor och två män som på olika sätt arbetar med målgruppen unga som varken arbetar eller studerar. Alla informanter är kopplade till det

kommunala aktivitetsansvaret från olika kommuner i landet. Två av informanterna arbetar även med varsitt arbetsmarknadsprojekt för respektive kommun.

Datainsamling

Studiens empiriska material har samlats in genom intervjuer. Utifrån syfte och tidigare forskning har frågeställningarna tematiskt delats upp och därefter har frågor konstruerats till en intervjuguide. I konstruerandet av frågor har det varit viktigt att dessa ska ge intervjupersonerna tillfälle att formulera sina egna svar och eftersom vi velat ha möjlighet att vidareutveckla de svar som ges bestämde vi oss för att intervjuerna skulle vara semi-strukturerade (Larsen 2018, 139). Eftersom frågorna matchade vår frågeställning kunde vi följa guidens struktur för att hålla oss inom frågeställningarnas område samtidigt som intervjupersonerna fick prata fritt utifrån ställda frågor. Det gav oss tillräcklig information för att kunna dra slutsatser om våra frågeställningar samtidigt som vi kunde få ta del av den värdefulla kunskap som intervjupersonerna besatt (Larsen 2018, 139). Intervjuerna hölls digitalt i Zoom-möten via användarkonton som skapats genom Malmö Universitet. Samtalen har spelats in och sparats på lokal nivå för att skydda det känsliga materialet.

Validitet i kvalitativa studier handlar om att ha samlat in data som är relevanta för problemformuleringen så att slutsatserna som dras blir giltiga. Därav är det viktigt att ställa frågor som kan ge svar på undersökningen. Det handlar även om att tolka det som studeras på ett trovärdigt sätt (Larsen 2018, 129). Genom den här undersökningens val av metod upplevs datainsamlingen ha en hög trovärdighet eftersom informanterna har fått dela med sig av sina egna upplevelser. Reliabiliteten kan vara svår att säkerställa i kvalitativa studier eftersom det i intervjuer finns risk att informanten påverkas av situationen och av intervjuaren vilket kan påverka vad som sägs (Larsen 2018, 131). Vår tanke är dock att eftersom vi gett utrymme för att fritt tolka frågorna och formulera egna svar kan det motverkas.

Analysform

Det insamlade materialet bearbetades genom innehållsanalys och kodning. Innehållsanalysen gjordes med syfte att enklare kunna urskilja mönster, samband eller skillnader (Larsen 2018, 160). Därefter kodades materialet för att få en helhetssyn (Kvale och Brinkmann 2014, 241). Fördelen med kodning är att den är enkel att bryta ner i olika steg (ibid., 242). Genom kodningen identifierade vi nyckelbegrepp i intervjuerna och därefter gjordes en tematiserad uppdelning följt av att vi kategoriserade det empiriska materialet i de olika teman som urskiljts (Larsen 2018, 160).

Etiska ställningstaganden

I genomförandet av studien har vi tagit hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. För att individerna som deltagit i studien ska vara skyddade har vi utgått från individskyddskravet som bygger på fyra allmänna huvudkrav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet 2002, 5-6).

För att uppnå *informationskravet* har vi informerat om studiens syfte till deltagarna, deras uppgift i studien och vilka villkor som gäller för deras deltagande. Det har meddelats om att medverkan är frivillig och att de när som helst får avbryta sin delaktighet i undersökningen (Vetenskapsrådet 2002, 7). För att uppfylla *samtyckeskravet* har deltagarna gett sitt samtycke vilket har dokumenterats (Vetenskapsrådet 2002, 9). Bilaga 1 är den samtyckesblankett samtliga informanter fått ta del av inför intervjun som vi därefter fått ett muntligt accepterande av. Allt insamlat material lagras på ett sätt så att obehöriga ej kan ta del av det samt förvaras på ett sådant sätt att deras anonymitet är säkerställd vilket svarar för *konfidentialitetskravet* (Vetenskapsrådet 2002, 12). Studien lever upp till

Nyttjandekravet genom att alla insamlade uppgifter om informanterna endast används för forskningsändamål (Vetenskapsrådet 2002, 14).

Resultat och analys

I detta kapitel presenteras studiens resultat via en tematisk uppdelning med efterföljande analys följt av en sammanfattning. Vi hänvisar till informanterna med fingerade namn för att upprätthålla deras anonymitet. Dessa namn är Maria, Elizabeth, Karl, Erik, Majken och Anna.

Att använda gemensamma aktiviteter

I intervjuerna framkommer det av informanterna att målgruppen UVAS är en mycket heterogen grupp. Ungdomarna handskas ofta med olika typer av svårigheter. Maria menar att det kan handla om svårigheter i att ta kontakt med myndigheter eller hålla rutiner och Elizabeth utvecklar vidare med att berätta att sköta en praktikplats eller höra av sig om man inte kommer enligt planerat kan vara en utmaning för många. Ett gemensamt drag hos målgruppen är enligt dem att många av dessa har social fobi och har därför svårt för att delta i olika gruppaktiviteter. Det är också vanligt förekommande att ungdomarna har någon form av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Informanterna menar vidare att psykisk ohälsa är vanligt förekommande hos målgruppen och på så vis "... lite extra utsatta", som Maria uttrycker det. Informanten uttrycker vidare att många av ungdomarna är väldigt försiktiga, har svårt för att öppna upp sig och vet inte riktigt vad de vill eller behöver. Elizabeth uttrycker detsamma, samt att ungdomarna ofta saknar tillit till vuxna.

Sammantaget är målgruppen UVAS enligt informanterna en mycket heterogen grupp. De handskas med olika typer av svårigheter och hälsoproblem samtidigt som det också

förekommer en del likheter. Trots dessa likheter är det många utav ungdomarna som känner sig ensamma i sin situation.

För att nå målgruppen beskriver de personer vi har intervjuat olika typer av aktiviteter som centrala för den verksamhet där de ingår. Aktiviteterna som används är arbetsträning, praktik, hälsoföreläsningar med en hälsocoach, ungdomsanställning, gruppaktiviteter inom samhällskunskap, sällskapsmatcher i olika datorspel, studiecirklar, CV-skrivande och personligt brev. En verksamhet har även något de kallar papperstrassel (där de gemensamt tar itu med olika brev och kontakter ungdomen har). En verksamhet berättar om gemensamma studiebesök på olika arbetsplatser och folkhögskolor samt att de besöker gym och bowlinghallar och går på muséer. Det används också motiverande samtal samt studiebesök utifrån ungdomens personliga intressen. När Karl berättar om sin verksamhet lyfts att de har ämnesundervisning med specialpedagog där individens lärande är i fokus samt att de driver gemensamma projekt. Det exemplifieras genom ett projekt som Karl berättar om:

...Vi har stora projekt som vi jobbar med också som till exempel halloween. Då har vi haft en lokal som vi fått låna och byggt en halloweenattraktion som en bana med olika miljöer där folk kan gå runt. Från att från början rita hur det ska se ut till att köpa material och bygga. Sen har vi tagit betalt för allmänheten för att komma in som har täckt upp kostnaderna. Fick 100 000 kr i entrépengar liksom som då går tillbaka till verksamheten. Då har några av våra elever varit med och jobbat med detta.

Motiveringen är att de vill aktivera ungdomarna och genom att göra något som de tycker är roligt ökar deltagandet, samtidigt som de lär sig på vägen. Som i exemplet där de lärt sig att bygga, skruva, måla och så vidare.

Vidare visar resultatet att det i mångt och mycket finns material för gruppaktiviteter men att de i många fall anpassas och används som gemensam aktivitet mellan yrkesverksam och ungdom. Eriks verksamhet testar en insats för att nå ungdomarna där de använder ett gemensamt forum i form av en server i datorprogrammet Discord. På servern arbetar de relationsbyggande med vad de kallar för sällskapsmatcher. Där möter och spelar ungdomar och yrkesverksamma med varandra i olika datorspel. Utöver det finns det på servern flera virtuella rum med olika syften. De har ett samarbete med Folkuniversitet och har studiecirklar i ämnen som intresserar målgruppen. Det finns en cirkel för mindfulness, en för kreativt skapande och en för språk. Det finns också rum där ungdomarna kan dela med

sig av sina idéer till varandra, introducera sig själva för varandra och så vidare. Erik menar att nå ungdomarna via en plattform som Discord har visat sig fungera bra eftersom det ger ungdomen en trygghet i att det är en kontext denne är bekväm i. De kan välja själva om de vill prata eller chatta, om de vill använda sig av kamera eller om de vill delta passivt. Det fungerar också som en ingång i relationsbyggandet att kunna ta del av materialet och stödet som erbjuds på det sätt som individen själv väljer att vara aktiv på.

De olika verksamheters upplägg som vi har fått ta del av genom intervjuerna visar på en mångfald i utbudet av gemensamma aktiviteter för att möta den blandade målgruppen. Gemensamt har verksamheterna att de arbetar för att utveckla karriärförmågor och olika kapaciteter hos ungdomarna vilket görs på både liknande och olika sätt. Med tanke på hur informanterna pratar om gemensamma aktiviteter kan man urskilja att de tolkar dessa på olika sätt. Vissa arbetar med grupper och andra arbetar gemensamt med en enskild individ. Det gemensamma är samspelet mellan vägledare och ungdom. Det visar att de arbetar individuellt utifrån individen de möter. Informanterna tycks arbeta med respekt för ungdomens självbestämmande vilket innebär att de vi har intervjuat är flexibla med utformningen på aktiviteterna för att möta ungdomen på dennes villkor. Peavy menar att ett sådant bekräftade om den andres kapacitet att tänka, känna och agera enligt sin egen vilja stärker personens vilja (Peavy 2010, 7).

Precis som den SocioDynamiska vägledningen menar informanterna att de inte letar efter fel i individen utan intresserar sig för att hitta ett arbetssätt som kan fungera för personen, något Peavy menar är centralt för att kunna tänka och känna på saker och ting ur olika perspektiv (Peavy 2010, 7).

Att konstruera gemensamma aktiviteter

Våra informanter lyfter som helhet att de arbetar flexibelt och utgår från individen vid konstruerandet av aktiviteter. De menar att det är centralt att lyssna på och förstå ungdomen och att utifrån de behov och önskemål som synliggörs anpassa aktiviteten. På så sätt anser de att ungdomen upplevs ha möjlighet att känna sig delaktig i processen. Maria

vidareutvecklar detta med att på så sätt kan individen känna sig i kontroll över sitt liv. Informanterna berättar även att det i många fall kan handla om att samkonstruera en matchning mellan individ och aktivitet, där vägledaren kan tipsa en person med viss problematik eller villrådighet om särskilda aktiviteter. Maria berättar:

Det är helt frivilligt att ta del av vår verksamhet så är det ju, sen hör vi ju, vi träffar ju personen. Hör vi då liksom, man har problem med rutiner eller sådär då kan man ju rekommendera

“Jag tycker du ska gå på den här hälsoföreläsningen” till exempel. Sen är det ju helt upp till personen att säga ja eller nej så vi har ju inget tvång i vår verksamhet utan det är ju helt frivilligt.”

“...man ska känna sig delaktig och att man har kontroll över sitt liv, så är det ju. Är man inte delaktig så vill man ju inte riktigt kanske så att det ska utgå från individen är jätteviktigt.

Karl berättar om hur aktiviteterna konstruerats i deras verksamhet:

Allt har växt fram. Vi har jobbat med detta i över 10 år så vi har lärt oss vad som funkar och inte funkar för målgruppen. Sen är vi aldrig rädda för att prova nya saker. Man måste pröva sig fram.

Karl berättar att deras aktiviteter har konstruerats över tid. Det beskrivs som en levande process där de testat sig fram för att ta reda på vad som fungerar för målgruppen och arbetar lyhört för att ta in ungdomarnas åsikter och önskemål. Anna beskriver en process av kontinuerliga samtal med arbetslaget samt dialog med externa aktörer för att konstruera aktiviteter. I det ingår även inofficiellt att de lyssnar till vad ungdomarna tycker genom att fråga dem i individuella samtal och att ställa frågor likt “vad känner du att du vill ha hjälp med?”, men där finns inte en systematisk uppföljning. Hon menar att den här typen av planerande arbete kan ta tid innan en aktivitet kan användas eftersom den behöver vara färdig i hela sitt led innan den verkställs:

... allt tar väldigt lång tid och ska vara väl underbyggt, och det är ju bra! Men samtidigt så vill man ju också testa. Det känns drygt att sitta och planera en aktivitet, i liksom, ja kanske lägga ner... Jag vet inte en hel arbetsvecka och sen blir det såhär “Ja det var ändå ingen som kom” och så här. Det hade varit bättre att göra något mer spontant. Sen förstår jag att det ska vara väl underbyggt och så. Men där har vi ju som vägledare ändå en bakgrund och en kunskap och även de andra yrkesgrupperna på arbetsplatsen. Så där är väl kanske lite en tillit till våra professioners kunskap som saknas ibland. Ska vi ta fram en aktivitet ska den redan vara klar i hela processen med start och slut och

vad händer där emellan. Det är inte ett utvecklingsarbete utan mer den här ska vara färdig och sen gör vi en utvärdering efter si och så lång tid.

Erik å andra sidan berättar om ett arbetssätt där de försöker att införliva de förslag som deltagare kommer med och i följande citat kommer en beskrivning av hur det kan se ut:

...också var det en som ville starta ett rum på discord som kunde heta idérummet där man kunde prata om idéer som man får. Och den personen har nog gjort den största förflyttningen men har väl egentligen inte kommit fram med några förslag förutom det. Fast jo, indirekt har han väl sagt att han vill att fler vuxna ska vara med och spela. Och det ska vi ju försöka lösa nu då så det blir fler såna liksom relationsbyggande insatser där vuxna är med. Och sen den tredje hon, det är väl ganska enkla grejer, hon ville ha en kanal som hette "introducera dig själv" där man kunde introducera sig och där har det varit väldigt fina meddelanden som kommit ut liksom väldigt personliga grejer liksom. Sen var det liksom "kan vi inte ha en memeserverkanal" där man bara skickar massa roliga memes till varandra. Så jag menar allting blir ju av liksom. Men det är inte så jättemånga som är aktiva i att önska grejer.

Erik berättar att målet med servern är att utöka verksamhetens uppsökande verksamhet och konstruerades för att kunna möta målgruppen på deras villkor. Han menar att det också handlar om att skapa relationer mellan ungdomarna och att formulera en känsla av kollektivt samt ett gemensamt ansvar där ungdomarna är med och bestämmer och utformar materialet.

Genom arbetssättet som våra informanter berättat om, tar de sig an ungdomarna på ett sätt som speglar det SocioDynamiska perspektivets vägledande. Vägledaren bekräftar och stärker den sökandes kapacitet att tänka, känna och agera enligt sin egen vilja (Peavy 2010, 3). Informanterna resonerar om att på det sättet kan ungdomen vara en del i sin egna process, och Peavy menar att det ger möjlighet för den sökande att gå igenom de olika processer som krävs för att till slut nå personlig frihet (2010, 2). Den SocioDynamiska vägledningen letar inte efter fel i individen eller hens attityd utan undersöker dynamiken i relationer och kontexter för att bredda perspektiv (Peavy 2010, 7). På samma sätt främjas uppfinningsrikedomen i de planerande vägledningssamtalen som våra informanter berättat om. Där menar de att relationen mellan sökande och vägledare används för att genom samkonstruktion ge förslag om olika aktiviteter beroende på vilken person de pratar med. På så sätt kan samtalet och det språk som används ses som ett drag och aktiviteterna som erbjuds som verktyg, för att nå det individuella målet (Peavy 2010, 47). Samtidigt tycks det

vara viktigt för informanterna att utgå från den fria viljan hos ungdomen, vilket också är centralt för det SocioDynamiska perspektivets möjlighetsskapande arbete. Där ska vägledaren hjälpa utan att blanda sig i, vara respektlös mot eller förringa självidentiteten hos den sökande (Peavy 2010, 3). Genomgående under intervjuerna resonerade informanterna med ett liknande förhållningssätt till konstruktionen av gemensamma aktiviteter, där det är viktigt att skapa en stabil och tillitsfull relation med ungdomen för att därefter introducera gemensamma aktiviteter på dennes villkor.

Karl menar att låta aktiviteterna växa fram över tid är en typ av konstruktion som i deras fall betyder att de testat sig fram för att hitta vad som fungerar för målgruppen. För att fortsätta utvecklas menar Karl att de inte är rädda för att testa nya aktiviteter och de arbetar lyhört med ungdomarnas behov och önskemål. Det kan anses vara förutsättningar för att skapa en kontext med gemenskaps känsla samtidigt som det finns en samkonstruktion mellan sökande och vägledare (Peavy 2010, 6). Att de använder ungdomens önskemål speglas återigen i perspektivet där Peavy menar att man ska använda hur den sökande beskriver mening och sina erfarenheter som den främsta källan till motivation (Peavy 2010, 6). Likväl berättar också Erik om en process där ungdomen tar del i planerandet och utförandet av aktiviteterna. Detta kan ses som en typ av samkonstruktion mellan yrkesverksamma och ungdomarna. Gemensamt deltagande och planerande samt utförande är centrala delar i Eriks berättelse. Det speglas i det SocioDynamiska perspektivets antagande om att människan är självskapande och att all form av hjälpande är kulturellt definierat (Peavy 2010, 51). Här har de yrkesverksamma flyttat vägledningen till den kultur där ungdomen redan befinner sig och då berättar Erik om ett ökat intresse för ungdomarna att komma med egna idéer. Peavy menar att ett ökat deltagande möjliggörs genom att dela socialt fält vilket skulle kunna förklara detta (Peavy 2010, 52).

Utifrån deras tanke på att servern ska vara ett gemensamt ansvar kan det ses som ett personligt projekt. För att det ska bli så bra som möjligt menar Peavy i det SocioDynamiska perspektivet att projektet ska stärka ens kapacitet och identitet (Peavy 2010, 87). Det är viktigt att främja en attityd av att våga testa, lära sig och göra om vilket införlivas dels i det ständiga arbetet de yrkesverksamma gör men i synnerhet i det idérum som skapats på en av ungdomarnas initiativ. Sällskapsmatcher införlivas under annat socialt stöd som Peavy nämner (2010, 107) och är en möjlighet för deltagare att utveckla sina kapaciteter och

omvärdera sina perspektiv. Genom att ungdomarna och yrkesverksamma lär ut och lär sig av varandra skapas ett konstruktivistiskt lärande i grupp eftersom de tillsammans behöver arbeta med kritiskt tänkande och problemlösning för att ta sig framåt i spelet. Eftersom det är i spel som ungdomarna är intresserade av kan de antas vara engagerade och genom det konstrueras ökad kunskap genom att testa idéer och förhållningssätt baserat på deras gemensamma kunskap och erfarenhet (Peavy 2010, 107).

Utifrån Annas berättelse om den utökade planeringsfasen är det intressant att det nämns att en tillit till de professioner som finns på arbetsplatsen ibland är otillräcklig. De strukturella hindren är inget som Peavy nämner, men utifrån SocioDynamikens process av samkonstruktion, livsplanerande samt stöd till perspektivvidgning kan det vara så att en huvudman som inte bekräftar professionernas gemensamma kunskap hämmar kollegiets kapacitet att tänka, känna och agera utifrån sin egen (professionens) vilja, det vill säga dess samlade kunskap och förståelse för ungdomarna de möter (Peavy 2010, 3).

Incitament som en del i konstruktionen

Under samtliga intervjuer lyftes utmaningar i att nå ut till målgruppen UVAS. Informanterna menar att ungdomarna ofta inte ser någon mening i att dyka upp eftersom de inte får något för det. Maria uttrycker följande:

... man får ju ingen ersättning om man är hos oss. Såna incitament skulle kunna komma till. Så är det ju liksom man ser inte mening med att gå hit om man inte får någonting för det för man ser inte det man får så på det sättet.

Elizabeth uttrycker liknande och att många ungdomar i 16-17 års ålder vill börja jobba och tjäna pengar men att detta är svårt att ordna. Dels för att de inte är fyllda 18 år men också eftersom de inte har någon utbildning. Vidare talar informanten om att praktik inte alltid funkar som motivation på grund av att ungdomen inte får något för det, samt att det gör det svårt att motivera ungdomen till att sköta praktiken. Anna är inne på samma spår och nämner även svårigheter i att hitta personliga incitament.

Karl å andra sidan nämner att de låter ungdomarna vara fortsatt inskrivna i skolan, trots att de inte är på plats. Detta gör att ungdomarna får behålla sitt studiebidrag från CSN (Centrala studiestödsnämnden) samtidigt som de istället för skola befinner sig hos det kommunala aktivitetsansvaret. Informanten nämner också att de brukar varva aktiviteterna med sådant som ungdomarna tycker är roligt, till exempel åka iväg på kortare resor eller anordna projekt såsom halloweenattraktionen som tidigare nämnts. På så vis menar informanten att ungdomarna får göra något de tycker är roligt samtidigt som de får jobba för det och lära sig saker på vägen. Ett tredje incitament är att det firas med tårta när en ungdom nått ett betyg i ett ämne.

Enligt Majken låter de ungdomarna inom KAA vara inskrivna i skolan ifall de är på praktik. Då får ungdomarna behålla sitt studiebidrag, men skulle de missköta praktiken genom att exempelvis inte dyka upp, blir de utskrivna från skolan och studiebidraget tas bort. Informanten berättar även om en finansiering de fått från arbetsförmedlingen under föregående år. Finansieringen gick ut på att fem ungdomar fick möjligheten att jobba på 75 procent under fyra månader. Detta motsvarade en betald praktikplats, menar informanten. På så vis kunde ungdomarna tillgodoräkna sig en första referens, en första lön och en första arbetslivserfarenhet. Majken avslutar med:

... även om lönen inte är hög så får de känna på det här med att få en inkomst så det hade varit guld värt om man hade kunnat fortsätta ge dem den starten, givetvis under begränsad tid då.

Precis som Peavy (2010, 47) beskriver i sin teori om att kombinera verktyg och drag för att skapa strategier, kan incitament vara ett sådant drag för att inkludera ungdomarna i de aktiviteter som erbjuds inom KAA. När informanterna talade om incitament var det oftast ekonomiska sådana. Peavy (2010, 48) menar att det är viktigt att inkludera ungdomarna i skapandet eftersom alla ungdomar är olika och har olika mål. Därav fungerar möjligtvis inte ekonomiska incitament för alla, just eftersom det är en så pass heterogen grupp människor. Detta skulle kunna förenas med att den yrkesverksamma behöver vara uppfinningsrik, spontan och experimenterande utifrån den individ han eller hon möter (Peavy 2010, 51). Det kan vi se genom exempelvis att det firas med tårta när en ungdom nått ett betyg i ett ämne. Under intervjuerna framkommer det inte i vilken omfattning de

arbetar för att inkludera ungdomarna i skapandet av incitament, mer än att de belyser vikten av att utgå ifrån individen. En av informanterna uttryckte svårigheter i att hitta personliga incitament, men huruvida hon arbetar vidare med detta var heller inget som framgick.

Hur resonerar yrkesverksamma om aktiviteterna och resultat som dessa kan ge?

Varsamhet är ett ord flera informanter lyfter när det kommer till att arbeta med målgruppen Uvas. De menar att många ungdomar tycker att det kan vara skrämmande att ta sig till KAA de första gångerna och för flera av dem är det svårt att komma utanför hemmet. Elizabeth berättar att de ibland gör hembesök ifall ungdomen inte vill eller kan ta sig till KAA, samt jobbar med små delmål för att ungdomen så småningom ska på ett eller annat sätt komma ut i samhället. Elizabeth uttrycker:

Det finns ju goda effekter på att faktiskt göra någonting. Ju längre tid man sitter hemma, ju svårare blir det att bryta det mönstret.

Informanterna menar att eftersom målgruppen är heterogen och många handskas med exempelvis social fobi är det viktigt att första mötet sker på tumanhand där en relation byggd på förtroende kan skapas. Maria menar att det är “vägen in” till ett lyckat samarbete mellan ungdom och den yrkesverksamma och en start för ungdomen att komma över sin initiala rädsla. Elizabeth menar också att relationsskapande är viktigt och att det måste få ta tid då många ungdomar saknar tillit till vuxna. Vidare talar Maria om en aktivitet där de skriver CV och att det kan vara en ingång för ungdomarna att börja prata lite mer. Hon kallar aktiviteten för lågröskelaktivitet, eftersom den fungerar som en mjukstart för många.

Informanterna lyfter fram flexibilitet som ett viktigt arbetssätt för målgruppen. De testar sig fram i olika aktiviteter och menar att de inte kan “låsa sig fast” när något inte fungerar. Maria uttrycker:

Vårat uppdrag är ju att vidga perspektiven liksom och kan man inte göra det i grupp, nå då får vi göra det individuellt.

Maria menar att många ungdomar har svårt att öppna upp sig i grupp och därför behöver de ibland ta till andra metoder för att lyckas i arbetet. Elizabeth menar detsamma. De märker även när en ungdom inte verkar intresserad av en viss aktivitet och då kan de testa med något annat. Att hitta det ungdomarna är intresserade av menar Maria är viktigt och uttrycker:

Om dom inte vill prata om hälsa är det ingen mening jag skickar dom till en hälsoföreläsning för då kommer dom bara tycka det är larvigt ... att komma hit och aa, höra på nån tråkig tant som pratar det funkas inte liksom utan det måste va så bra att dom känner att det ger dom någonting.

Det handlar således om att försöka utläsa vad som kan tänkas vara givande för ungdomen för att fånga upp dennes intresse. Är ungdomen intresserad av något specifikt brukar ett studiebesök göras för att fånga upp en känsla, berättar Elizabeth.

Informanterna menar att gruppaktiviteter är en styrka där ungdomarna kan hitta varandra och inse att de inte är ensamma i sin situation. Med hjälp av varandra kan de hitta nya ord och tankar kring sin situation. När ungdomarna har lärt känna varandra bättre är det även lättare för dem att öppna upp sig och diskutera. Anna anser att gruppaktiviteterna är viktiga då ungdomarna behöver träna inför skola och arbete på att samarbeta tillsammans med andra människor.

Elizabeth berättar att resultatet hade kunnat se annorlunda ut om det hade funnits fler resurser då hon sitter ensam på sin position. Tiden räcker inte alltid till att ge det stöd ungdomarna behöver. Informanten lyfter dock att hon har ett gott samarbete med andra verksamheter i kommunen och menar att det är avgörande för ett lyckat arbete. Karl berättar å andra sidan att de har ett tätt samarbete med kommunens gymnasieskolor där de fångar upp eleverna som är i riskzon, vilket gör att de förhindrar avhopp. Vidare berättar han om större projekt där ungdomarna får vara med och arbeta, såsom att bygga, vilket enligt honom resulterar i att ungdomarna blir aktiverade och lär sig olika saker. Anna berättar också om en workshop där ungdomarna får träna på sin självkänedom, men hon uttrycker även vissa svårigheter med att planera aktiviteter:

Det känns drygt att sitta och planera en aktivitet i liksom kanske lägga ner jag vet inte en hel arbetsvecka och sen är det såhär “aa det var ändå ingen som kom” och så här. Det hade varit bättre att göra något mer spontant.

Passivitet, både hos ungdomar och yrkesverksamma, nämns också som en bidragande faktor till minskat deltagande och en utmaning i arbetet med att tillsammans planera och genomföra gemensamma aktiviteter. Erik berättar:

Om jag skulle säga såhär, nu är det bara att jag går på feeling här men det känns som att passiviteten finns i två läger liksom. Ett läger passiva UVAS, och ett läger passiva sociala ingenjörer liksom. Dvs vuxenvärlden. Som då tänker att “Näe vad fan det hjälper inte att gå ut och fråga för dom är så passiva så att vi gör allting själva också blir dom nöjda och glada för dom har deltagit och tycker det är väldigt strukturerat”. Också sker inga förflyttningar så dom här känner liksom “jag behöver ett gäng Jesusgestalter som skapar mitt liv” och den här känner att “gud vad lata dom är vi skapar grejer så att det händer något”.

Precis som informanterna uttrycker att det är viktigt att jobba efter delmål och ha ett gott tålamod, menar Peavy (2010, 2) att den sociodynamiska vägledningsprocessen är en läroprocess i flera steg. Informanterna nämner bland annat relationsskapande och vidga perspektiv som viktiga delar och på samma sätt talar Peavy (ibid) om dessa processer för att slutligen nå målet personlig frihet. Peavy (2010, 6) menar att det är viktigt att jobba med kontexten. Likaså menar informanterna då de lyfter vikten av flexibilitet och att hitta det som känns meningsfullt för ungdomen. Dock har inte alla samma utrymme för flexibilitet på grund av strukturella hinder såsom ekonomi.

Sammanfattning av resultat och analys

När informanterna berättar om aktiviteterna menar de att dessa konstrueras med flexibilitet och individen i åtanke. När informanterna resonerar kring aktiviteterna och vilka resultat dessa kan ge, värdesätts individens självbestämmande. De konstrueras utifrån, och i vissa

fall med målgruppen, för att hjälpa till med återgången till studier eller annan sysselsättning, öka hanterbarheten av vardagen och hälsan, öka deltagarnas anställningsbarhet, bredda perspektiv, lärande, motiverande, öka självkänedom och omvärldsutsikt och för att vara relationsbyggande. Gemensamma aktiviteter används med grupper av ungdomar samt i enskilda samtal mellan vägledare och ungdom.

Det är enligt de intervjuade en utmaning att skapa delaktighet och engagera ungdomarna i så väl konstruerandet som utförandet av gemensamma aktiviteter. Som anledningar lyfts psykisk ohälsa, rädsla, resurser och strukturella möjligheter samt hinder. Även passivitet lyfts som en bidragande orsak, dels från deltagarna men även från verksamhetens håll. Genom strukturella möjligheter, goda kontakter och samverkan med externa aktörer och relationsbyggande aktiviteter där individen är i centrum förväntas delaktighet och målluppfyllelse med aktiviteterna öka.

Via samkonstruktion tycks uppfinningsrikedomen främjas i de planerande samtalen av att informanterna undersöker dynamiken i relationer och kontexter för att bredda perspektiv (Peavy 2010, 7). Genom att den yrkesverksamma hjälper utan att påverka självkänneteten hos den sökande kan de arbeta utifrån ungdomens fria vilja (Peavy 2010, 3). Människan är självskapande och hjälpanDET är kulturellt definierat (Peavy 2010, 51). Det är tydligt i det gemensamma deltagande, planerandet och utförandet som är centrala delar i Eriks berättelse, genom att vägledningen finns i den kontext och sociala fält där ungdomen redan befinner sig har deltagandet och engagemanget från dessa ökat. Vissa av aktiviteterna kan ses som personliga projekt där ungdomar och yrkesverksamma lär av varandra och där skapas ett konstruktivistiskt lärande i grupp (Peavy 2010, 107). Utifrån intervjuerna verkar det som att ungdomarna i flera fall inkluderas i skapandet och det visar på att de yrkesverksamma är uppfinningsrika, spontana och experimenterande (Peavy 2010, 51). De informanter vi har pratat med i den här studien berättar att de arbetar med vägledning som en process. Processen ser olika ut men innehåller delar som att skapa relationer, bygga broar, vidga perspektiv och att arbeta med kontexten.

Diskussion

Syftet med den här studien har varit att undersöka hur yrkesverksamma inom KAA konstruerar och använder gemensamma aktiviteter tillsammans med unga vuxna som varken arbetar eller studerar, samt hur de yrkesverksamma resonerar om vilka resultat aktiviteterna kan ge.

I detta kapitlet diskuterar vi studiens resultat, metod och teoretisk utgångspunkt. Därefter avslutas kapitlet med våra förslag på fortsatt forskning.

Resultatdiskussion

Resultatet visar att aktiviteterna konstrueras utifrån ett individuellt perspektiv med fokus på ungdomens självbestämmande. De används för att möta de behov som identifieras hos ungdomarna. De yrkesverksamma resonerar öppensinnat gentemot de ungdomarna som de möter och letar inte efter fel i individen.

Det var tydligt att de yrkesverksamma jobbar med att skapa en hälsosam kontext för ungdomarna att ta del av. Till exempel genom att, som Erik berättar om, möta individen på deras villkor i en kontext som de är hemma i (discord). Det gör att det blir möjligt att skapa en typ av vägledning som är nära ungdomarnas vardag (Thomsen, Skovhus & Buhl 2015, 158). Det finns flera exempel på liknande arbetsätt i informanternas berättelser. Vi har fått höra om aktiviteter såsom gemensamma studiebesök, gemensamma kulturella resor och gemensam friskvård, vägledning i grupp och gemensamma projekt i grupper. Sådana exempel visar på att det finns möjligheter till att få in vägledande samtalsämnen i den spontana konversation som kan uppstå i situationer och aktiviteter, vilket en skicklig

yrkesverksam kan använda för att koppla samman deltagare med liknande frågor (Thomsen, Skovhus & Buhl 2015, 169).

De tre teman som Robertson (2018) lyfter i sin studie är närvarande i informanternas berättelse och det visar på tydliga gemensamma drag i målgruppen. Vi upplever att informanterna lyfter fram ett respektfullt och professionellt förhållningssätt för att främja utvecklingen av dessa; grupp tillhörighet, att överkomma rädsla och att skapa meningsfullhet (Robertson 2018). Samtidigt är deltagandet frivilligt och en möjlig tolkning av informanterna är att det fanns en vilja att utmana deltagarna ännu mer, men att en som yrkesverksam behöver hålla tillbaka för att deltagaren inte ska sluta delta.

Under intervjuerna fick informanterna tolka gemensamma aktiviteter förhållandevis fritt. Aktiviteter som nämndes var dels praktik och CV författande, men även andra aktiviteter såsom utflykter och studiebesök. I intervjuerna hade vi kunnat avgränsa gemensamma aktiviteter till något mer konkret, men vi tror att det hade gett oss ett snävt och aningen riktat resultat. Vidare talade informanterna antingen om hur deras organisation såg ut innan utbrottet av covid-19 eller under. Det talades inte om hur de trodde det skulle kunna se ut efter pandemin. Därav tror vi att resultatet hade kunnat se annorlunda ut om vi exempelvis ställt frågor riktade mot framtiden.

Metoddiskussion

Till den här studien valde vi att använda oss utav en kvalitativ metod och vi tycker att den passade bra till studiens syfte och frågeställningar. Den kvalitativa metoden gav oss möjlighet att ställa fördjupningsfrågor vilket resulterade i att vi fick en helhetsförståelse för vårt undersökningsområde.

Vad gäller val av urval hade studien kunnat se annorlunda ut ifall vi valt att intervjua unga som varken arbetar eller studerar också. Det hade kunnat ge studien ytterligare perspektiv, men eftersom det inte hade rymts inom ramarna för den här undersökningen får det finnas i åtanke till eventuella framtida undersökningar. Dessutom var vi intresserade av hur gemensamma aktiviteter konstrueras och används och då kände vi att yrkesverksamma

inom KAA var mest passande för att få svar på valda frågeställningar. Vi la heller vi ingen vikt vid att det måste vara utbildade studie- och yrkesvägledare. På så vis fick vi tag i en blandad skara informanter som kunde bidra med olika synvinklar, vilket vi tycker gav studien bredare perspektiv.

Vid genomförandet av intervjuerna valde vi att hålla dessa digitalt på grund av riskerna kring covid-19. En fördel vi kan se med detta är att vi inte behövde avgränsa oss till ett visst område, utan vi kunde expandera vårt sökområde från syd till norr. Detta kan sägas öka reliabiliteten kring de etiska ställningstaganden då det gör det svårare för obehöriga att lyckas ta reda på vilka som deltagit i undersökningen. En nackdel kan vara att vi i vissa fall varit utan kamera och då inte kunnat tyda exempelvis kroppsspråk, som vanligtvis går att tyda ifall intervjuerna skulle skett på plats.

Teoridiskussion

Vi anser att den teoretiska utgångspunkten och dess begrepp stämmer väl överens med den bild av vägledningen som informanterna gav under intervjuerna. Det gjorde att vi i analysen av det empiriska materialet kunde få en bild av ett förhållningssätt som speglar det SocioDynamiska perspektivets bild av en hjälpare. Trots att informanterna inte nämnde teorin eller dess arbetssätt så speglades ett helhetsperspektiv på människan likt det Peavy förespråkar. Därför var det naturligt att använda begreppen som förklaringsmodell på de resonemang som lyftes i flera av intervjuerna när vi analyserade den insamlade empirin. När Peavy beskriver den SocioDynamiska vägledningen lyfts inte vissa av de hinder som varit centrala hos informanterna. Vi anser att författaren utgår från relationen mellan sökande och vägledare istället för de omkringliggande faktorerna vilket vi förstår eftersom det kan se olika ut på och i olika kontexter. Eftersom vårt mål med studien var att undersöka just gemensamma aktiviteter och då indirekt relationen mellan sökande och vägledare valde vi att enbart använda oss av den SocioDynamiska vägledningen. Dock ser vi i efterhand att det hade kunnat vara en möjlighet att även ha med en teori som på något sätt behandlar de organisatoriska och strukturella förutsättningarna inom verksamheterna.

Till en början ville vi även använda Aron Antonovskys teori om känslan av sammanhang (2005), men vi bestämde oss för att Peavys teori täckte även det området på ett tillförlitligt sätt. Vi menar att SocioDynamikens processer och begrepp hjälper till att förstå hur vägledare kan skapa delaktighet i ett sammanhang som är förståeligt och meningsfullt.

Vägledningens professionella verksamhet och förslag på fortsatt forskning

Vår undersökning visar att en mångfald av gemensamma aktiviteter samt en flexibilitet och samkonstruktion i konstruerandet av dessa ger möjlighet till ökat deltagande. För målgruppen UVAS är det av olika anledningar en utmaning att ta del av gemensamma aktiviteter och det behöver yrkesverksamma hantera. För Studie- och yrkesvägledningens professionella verksamhet är det viktigt att skapa relationer, att vara flexibel mot individen för att möta de olika behov som finns och att vägleda i olika kontexter. Vi ser att yrkesverksamma som vågar gå ifrån det sedan tidigare utarbetade materialet som finns vida tillgängligt för vägledare har lyckats skapa engagerande kontexter för målgruppen. Genom att vägleda i den kontext och kultur målgruppen befinner sig i möjliggörs för dessa att överkomma den initiala rädslan som kan finnas i att bli en deltagare. För vissa är det svårt att lämna sitt hem och genom att informanter letar efter ett arbetssätt som passar individen kan de ändå få möjlighet att ta del av vägledning, som i vårt exempel med Discord-servern. Den här undersökningen visar på flera olika sätt att ett brett urval gemensamma aktiviteter med mångfald och genom att ge ungdomarna alternativ, tid och stöd kan bygga en relation mellan yrkesverksam och sökande samtidigt som ungdomarnas perspektiv vidgas. Det kan i förlängningen bana vägen för att kunna utmana individen i framtida aktiviteter. Med bakgrund i detta har SocioDynamisk vägledning som taktik visat sig kunna vara användbar inom den professionella verksamheten som Studie- och yrkesvägledning befinner sig i.

Efter att ha genomfört undersökningen har vi funderat på huruvida KAA utmanar ungdomarna tillräckligt. Flera lyfter varsamhet som ett viktigt inslag i arbetet med målgruppen för att de inte ska sluta komma till verksamheten. Det innebär att de yrkesverksamma behöver vara varsamma och tålmodiga med introduktionen till olika aktiviteter vilket i vissa fall visat sig slå knut på verksamheten eftersom de inte kunnat använda till exempel gruppaktiviteter eftersom deltagarna inte kommit. Samtidigt vill de inte utmana deltagarna för mycket eftersom det riskerar att skrämja dem vilket i sin tur menas ge samma resultat, att deltagare inte kommer. Samtidigt har det också visat sig att personer som inte kommit till den nivån ännu att de hade deltagit på plats deltar i den digitala miljön, så det är ett arbete som kräver stor professionalitet från yrkesverksammas sida.

Som fortsatt forskning vore det därför givande för professionen att undersöka om det finns kommuner som har ett annat arbetssätt. Om det finns kommuner som lyckas med att utmana ungdomarna på ett hälsosamt sätt hade det varit intressant att se hur de arbetar. Hur skiljer sig resultatet i deltagande och måluppfyllelse om det vore så att ungdomarna utmanas mer av de yrkesverksamma på KAA? Som en följd på detta vore det spännande att undersöka ungdomars perspektiv och ta reda på hur de resonerar om de gemensamma aktiviteterna och resultat som dessa kan ge mellan de olika kommunerna.

Referenslista

Antonovsky, Aaron. 2005. *Hälsans mysterium*. 2. uppl. Stockholm: Natur Kultur Akademisk.

Forte - Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. (2020). *Unga som varken arbetar eller studerar - en kartläggning och kunskapsöversikt*. Stockholm: Forte - Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd. <https://forte.se/app/uploads/2020/10/fort-0023-rapport-unga-som-varken-arbetar-eller-studerar-web-ta.pdf> (Hämtad 2021-05-06).

Kvale, Steinar och Brinkmann, Svend. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.

Larsen, Ann Kristin. 2009. *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Larsen, Ann Kristin. (2018). *Metod helt enkelt. En introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 2. uppl. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Lovén, Anders (red.) (2015). *Karriärvägledning: en forskningsöversikt*. Lund: Studentlitteratur

Lögberg, Ulrika; Nilsson, Bo och Kostenius, Catrine. (2018). "Thinking about the future, what's gonna happen?" - How young people in Sweden who neither work nor study perceive life experiences in relation to health and well-being. *International journal of qualitative studies on health and well-being* 13(1): 1-12. doi: 10.1080/17482631.2017.1422662

Peavy, R. Vance. (2010). *SocioDynamic counselling: a practical approach to meaning making*. Reprint. Chagrin Falls: Taos Institute

Robertson, J. Peter. (2018). Developing career capabilities in “NEET” young people: experiences of participants in the Prince’s Trust team programme. *British Journal of Guidance & Counselling* 46(6): 752 - 764. doi: 10.1080/03069885.2018.1434130

Santini, Sara. Baschiera, Barbara. Socci, Marco. (2020). Older adult entrepreneurs as mentors of young people neither in employment nor education and training (NEETs). Evidences from multi-country intergenerational learning program. *Educational Gerontology* 46(3): 97-116. doi: 10.1080/03601277.2020.1714142

SFS 2010:800. *Skollag*.

Skolinspektionen. (2018). *Att motivera ungdomar tillbaka till utbildning. En uppföljande kvalitetsgranskning av kommuners aktivitetsansvar 2018*. Stockholm: Skolinspektionen. <https://www.skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2018/aktivitetsansvaret/att-motivera-ungdomar-tillbaka-till-utbildning.pdf> (Hämtad 2021-04-20).

SOU 2018:11. *Vårt gemensamma ansvar - för unga som varken arbetar eller studerar*.

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. https://www.vr.se/download/18.68c009f71769c7698a41df/1610103120390/Forskningsetiska_principer_VR_2002.pdf (Hämtad 2021-04-15).

Bilaga 1. Samtyckesblankett

Samtyckesblankett / Consent form

Vår behandling av dina personuppgifter bygger på att dina personuppgifter behandlas med ditt samtycke. Du kan när som helst ta tillbaka samtycket och uppgifterna får då inte bevaras eller behandlas vidare utan annan laglig grund.

Genom insamling av uppgifter om till exempel namn, e-post och uppgifter som framkommer i intervju kommer Malmö universitet att använda i arbetet med examensarbetet. Uppgifterna kommer att behandlas under författandet av examensarbetet varefter de raderas, uppgifter som framkommer i intervju anonymiseras och kan användas i examensarbetet. Du kan ta del av det som registrerats om dig eller ha synpunkter på behandlingen eller de uppgifter som samlats in genom att kontakta Tobias Johannesson eller Sara Svensson, alternativt lärosätets dataskyddsombud på dataskyddsombud@mau.se. Klagomål som inte kan lösas med Malmö universitet kan lämnas till berörd tillsynsmyndighet.

.....
Underskrift / Signature

Bilaga 2. Intervjuguide

Tematisk fråga (frågeställningar):

- Hur konstrueras och används gemensamma aktiviteter?
- Hur resonerar yrkesverksamma kring aktiviteterna och resultat som dessa kan ge?

Förslag på frågor:

- Kan du berätta lite om vilka aktiviteter ni använder hos er?
- -Hur kan de se ut?
- Vad har ni för mål med aktiviteten/aktiviteterna?
- Finns det något som kostar för ungdomarna att delta i vissa aktiviteter?

- Hur har ni kommit fram till de aktiviteterna?
- Kan deltagare välja fritt mellan olika aktiviteter?
(Är det obligatoriskt att vara med på aktiviteter om en vill vara med i KAA?)
(Har deltagare hos er varit med och bestämt?)
- Har det funnits aktiviteter som inte varit möjliga att genomföra?
(Vad är det som gjort att dom inte gått att genomföra?)
(Hur har det hanterats om en deltagare haft förslag som inte gått att genomföra?)

- Vilka utmaningar har du upplevt i skapandet av aktiviteterna?
- ... och i genomförandet med deltagare?

- Hur jobbar ni med feedback?
(Utvärdering? Feedback till deltagare/från deltagare? Utvecklingsunderlag? Något annat?)

- Hur tycker du att aktiviteten har fungerat?
- ... Hade du velat göra något annorlunda?
- Vilken skillnad kan ni se hos ungdomarna genom aktiviteterna?
(- med skillnad tänker vi exempelvis om det blivit skillnad i deras självutveckling, motivation, valkompetens, känslan av autonomi etcetera)
- Har du något mer specifikt exempel som du kan berätta om?
- ... På vilket sätt har * hjälpt individen? Hur har personen utvecklats?